

La **lingua kirghisa** o **chirghisa** (in chirghiso *кыргыз тили*, traslitterato *kırğız tili* [, qʁɪʁʊztili]) è una lingua turca parlata in Kirghizistan, Cina, Tagikistan e in altri Stati dell'Asia.

Collegamenti esterni

- Lingue altaiche
 - Lingue turche
 - Lingue turche occidentali

Dichiarazione universale dei diritti umani, art. 1

- Lingue aralo-caspiche
 - Lingua kirghisa

Grammatica

La tipologia è Soggetto Oggetto Verbo.^[1]

Sistema di scrittura

A seconda dei paesi e delle epoche storiche, per la scrittura del kirghiso sono stati utilizzati l'alfabeto arabo, l'alfabeto cirillico e l'alfabeto latino.

Attualmente, l'alfabeto arabo viene utilizzato in Cina, mentre in Turchia si usa l'alfabeto latino.^[1]

La lingua kirghisa si scrive in Kirghizistan con una forma modificata dell'alfabeto cirillico. Fra il 1928 e il 1940 si usava in Kirghizistan l'alfabeto latino; dopo la fine dell'Unione Sovietica e l'indipendenza ottenuta dal paese nel 1991, alcuni politici kirghisi hanno proposto che si tornasse all'alfabeto latino, ma il progetto non è stato mai realizzato.

L'alfabeto cirillico modificato comprende queste aggiunte:

Бардык адамдар өз беделинде жана укуктарында эркин жана тең укуктуу болуп жаралат. Алардын аң-сезими менен абийири бар жана бири-бирине бир туугандык мамиле кылууга тийиш.

Traslitterazione

Bardık adamdar öz byedelindye jana ukuktarında erkin jana tyeñ ukuktuu bolup jaralat. Alardın ań-syezimi myenyen abiyiri bar jana biri-birinye bur tuugandık mamilye kılıuga tiyiş

<u>Alfabeto cirillico</u>	Nome in kirghiso	<u>Alfabeto arabo</u>	Traslitterazione	<u>Alfabeto latino (1928—1940)</u>	<u>carattere IPA</u>
<u>А а</u>	a	ا	A a	A a	/ɑ/
<u>Б б</u>	бе	ب	B b	B б	/b/, [w], [ʋ]
<u>В в</u>	ве	ڤ	V v	V v	/ʋ/
<u>Г г</u>	ге	گ ع*	G g	G g, <u>ᠭ</u> <u>ᠭ</u>	/g/ [ɣ]
<u>Д д</u>	де	د	D d	D d	/d/
<u>Е е</u>	е	ه	E e	E e	/je/, /e/
<u>Ё ё</u>	ё	يو	Yo yo	Yo yo	/jo/
<u>Ж ж</u>	же	ج	J j	<u>Ç ç</u> (<u>Ž ž</u> 1938-1940)	/dʒ/
<u>З з</u>	зе	ز	Z z	Z z	/z/
<u>И и</u>	и	ي	I i	I i	/i/
<u>Й й</u>	ий	ي	Y y	J j	/j/
<u>К к</u>	ка	ک ق*	K k	K k, Q q	/k/, [q], [χ]
<u>Л л</u>	эл	ل	L l	L l	/l/
<u>М м</u>	эм	م	M m	M m	/m/
<u>Н н</u>	эн	ن	N n	N n	/n/
<u>Ң ң</u>	ың	ڭ	Ñ ñ	<u>ᠨ</u> <u>ᠨ</u>	/ŋ/
<u>О о</u>	о	و	O o	O o	/o/
<u>Ө ө</u>	ө	و	Ö ö	<u>Ө</u> <u>Ө</u>	/ø/
<u>П п</u>	пе	پ	P p	P p	/p/
<u>Р р</u>	эр		R r	R r	/r/

		س			
<u>С</u> <u>с</u>	эс	س	S s	S s	/s/
<u>Т</u> <u>т</u>	те	ت	T t	T t	/t/
<u>У</u> <u>у</u>	у	و	U u	U u	/u/
<u>Ү</u> <u>ү</u>	ү	ۇ	Ü ü	Y y	/y/
<u>Ф</u> <u>ф</u>	эф	ف	F f	F f	/f/
<u>Х</u> <u>х</u>	ха	ح	H h	X x (H h 1928-1938)	/x/ (=k/)
<u>Ц</u> <u>ц</u>	це	تس	C c	Ts ts	/ts/
<u>Ч</u> <u>ч</u>	че	چ	Ç ç	C c	/tʃ/
<u>Ш</u> <u>ш</u>	ша	ش	Ş ş	Ş ş	/ʃ/
<u>Щ</u> <u>щ</u>	ща	-	Şç şç	Şc şc	/ʃtʃ/, /ʃː/
<u>Ъ</u> <u>ъ</u>	ажыратуу белгиси	-	-	-	-
<u>Ы</u> <u>ы</u>	ы	ى	I i	Ь ь	/ɯ/
<u>Ь</u> <u>ь</u>	ичкертүү белгиси	-	-	-	-
<u>Э</u> <u>э</u>	э	ه	É é	E e	/e/
<u>Ю</u> <u>ю</u>	ю	يۇ	Yu yu	Yu yu	/ju/, /jy/
<u>Я</u> <u>я</u>	я	يا	Ya ya	Ya ya	/ja/, /ja/

■ K + a, o, y, ы ق → ک

■ Г + a, o, y, ы ع → گ

Esempi

Alfabeto cirillico	Alfabeto arabo	Traslitterazione	Italiano
<p>Бардык адамдар өз беделинде жана укуктарында эркин жана тең укуктуу болуп жаралат. Алардын аң-сезими менен абийири бар жана бири-бирине бир туугандык мамиле кылууга тийиш.</p>	<p>باردق ادامدار өз беделенده جانا укуقتارندا هرکن جانا تەڭ укуقتۇۇبولوپ جارالات. -الاردىن اڭ- سەزىمى مەنەن ابىيىرى بار جانا بىرى-بىرىنە بىر تۇۇعاندىق مامىلە قىلۇۇعا تييىش.</p>	<p>Bardık adamdar öz bedelinde jana ukuktarında éркиn jana teń ukuktuu bolup jaralat. Alardın ań-sezimi menen abiyiri bar jana biri-birine bir tuugandık mamile kılıuga tiyiş.</p>	<p>Tutti gli esseri umani nascono liberi ed eguali in dignità e diritti. Essi sono dotati di ragione e di coscienza e devono agire gli uni verso gli altri in spirito di fratellanza.</p>

Note

- (EN) Lewis, M. Paul, Gary F. Simons, and Charles D. Fennig (eds), *Kyrgyz*, in *Ethnologue: Languages of the World, Seventeenth edition*, Dallas, Texas, SIL International, 2013.
- ↑ *Kyrgyzstan*, su *The World Factbook*, Central Intelligence Agency.

Collegamenti esterni

-
- (EN) *Lingua kirghisa*, su *Enciclopedia Britannica*, Encyclopædia Britannica, Inc.
- (EN) *Lingua kirghisa*, su *Ethnologue: Languages of the World*, Ethnologue.

Controllo di autorità

NDL (EN, JA) 00565980 (https://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00565980)

Estratto da "https://it.wikipedia.org/w/index.php?title=Lingua_kirghisa&oldid=109402444"

Questa pagina è stata modificata per l'ultima volta il 13 dic 2019 alle 13:49.

Il testo è disponibile secondo la licenza Creative Commons Attribuzione-Condividi allo stesso modo; possono applicarsi condizioni ulteriori. Vedi le condizioni d'uso per i dettagli.